

משגיח מושגח - הלכה ומעשה

הדרישה להפרדת יחסי עבודה בין משגיח ומושגח נובעת מהחשש, שאם המשגיח מקבל את משכורתו מהעסק המושגח הוא יעלים עין מבעיות הקיימות בעסק כדי לשמור על מקור פרנסתו, וממילא אי אפשר לסמוך על השגחתו ועל נאמנותו. לכן ההצעה היא שהמשגיח יקבל את משכורתו מחברת כח אדם ואז לא תהיה תלות של המשגיח במושגח והכל יבוא על מקומו בשלום. בפועל, במקרים רבים מאוד, מדובר באחיות עיניים שאין בה כל ייתרון אמיתי, וכדלהלן:

כשהמשגיח הינו עובד של חברת כח האדם או לדוגמה של ועדת הכשרות של העדה החרדית, הרי שהעסק בו הוא עובד מקבל כל חודש חשבונית מחברת כח האדם - חשבונית שמורכבת משכר המשגיח ברוטו בתוספת תקורה הולמת. כעת יש שני גורמים שמשתכרים ממתן הכשרות - המשגיח וחברת כח האדם. אם הכשרות מהמקום תוסר למשגיח לא תהיה פרנסה כי התקציב להעסקתו תלוי בחשבונית המוגשת כל חודש לעסק, וגם חברת כח האדם או ועדת הכשרות המעסיקה את המשגיח תפסיד את התקורה שהיא מקבלת מהעסק. ולכן, כעת יש שני גורמים שחשוב להם ושיש להם אינטרס שלא להסיר את הכשרות מהמקום - חברת כח האדם או גוף הכשרות והמשגיח.

עוד הפסדנו אחת משתיים - או שהמשגיח יקבל הרבה פחות ממה שהוא היה מקבל אם היה עובד ישירות מול העסק, או שהעסק יצטרך לשלם באופן משמעותי יותר כדי לכסות את תקורת חברת כח האדם, מעבר לעלות השכר של המשגיח. ואם העסק כבר מוציא יותר כסף היה עדיף שכסף זה יגיע ישירות למשגיח ומשכורתו תשופר וכך היה סיכוי להגיע לרמה גבוהה יותר של השגחה ופיקוח, וכפי שיובהר בהמשך.

כאשר בוחרים משגיחים שצריך וניתן לסמוך על השגחתם כדי לתת תעודת כשרות למקום על סמך השגחתם, יש לחפש ארבע תכונות שהם לדעתי הכרחיות כדי שאפשר יהיה לסמוך על עבודתם נאמנותם והשגחתם:

יראת שמים.

יושר.

יחסי אנוש

חריצות.

משגיח שאין לו יראת שמים, שהוא עצלן, או שיש פגם ביושרו ובאמינותו אין כל אפשרות לסמוך על השגחתו גם אם לא יהיה כל קשר בין בעל העסק ובין פרנסת המשגיח. ולעומת זאת, משגיח

יש לו יראת שמים והוא איש אמת - אפשר לסמוך על השגחתו גם אם הוא יקבל את שכרו ישירות מבעל המקום. ואכן יש משגיחים מעולים שעושים עבודה יסודית בלי שום הנחות והם מקבלים את שכרם מהעסק שעליו הם משגיחים, ולעומת זאת, יש כאלו שמקבלים את שכרם מגוף חיצוני ורמת השגחתם נמוכה והם לא עושים את מלאכתם נאמנה.

ועוד, אם המשגיח אינו מקפיד בדיני ממונות ואין בו יראת שמים, הרי גם אם הוא יקבל את שכרו מחברת כח אדם ולא מבעל העסק עליו הוא משגיח, מי יבטיח לנו שהוא לא יקבל טובות הנאה (ארוחות חינם? שתיה חינם? מתנות חג? ועוד) מבעל העסק שיגרמו לכך שהוא יעלים עיניו מעבירות כשרות?

ולעתים יש יתרון גדול וחשוב למי משקבל את משכורתו מהמקום המושגח ואולי לעניין זה יש הבדל בין מפעלים גדולים ובין מסעדות קטנות. משגיח שמקבל את משכורתו מבעל העסק הרבה פעמים נחשב לחלק אורגני מצוות המקום, בניגוד למשגיח שאינו חלק מצוות המקום. והיותו של המשגיח עובד מן המניין הינו בעל ערך לא יסולא בפז מבחינת שמירת הכשרות - הן מכיוון שיחסיו עם חבריו לעבודה גורמים לכך שהוא ידע הרבה יותר טוב מה נעשה בעסק גם בשעות שהוא לא נמצא, או כאשר הוא נמצא במקום אחר בעסק, והן בגלל שכאיש צוות המפעל או העסק הוא חשוף למידע פנימי שמשגיחים חיצוניים לא חשופים אליו - מידע שיש לו ערך רב מבחינת רמת ההשגחה והפיקוח.

באופן כללי וברוב מוחלט של המקרים, האינטרס של בעל העסק הינו שלא לאבד את תעודת הכשרות ואינטרס זה גדול לא פחות מהאינטרס של המשגיח לשמור על מקום עבודתו, ולכן המשגיח לא חושש מלהעיר על ליקויים שמא תפגע פרנסתו כי פיטורי המשגיח יביאו להסרת הכשרות שיש בה נזק גדול מאוד לבעל העסק.

יתירה מזו, יש מפעלים ועסקים שמבינים היטב שעבודה יסודית של משגיח הכשרות מביאה להם, בסופו של דבר, תועלת גדולה, מכיוון שהדברים מתפרסמים ואמינות הכשרות שלהם עולה ומקובלת גם ע"י מקפידים יותר בענייני כשרות. בדיוק כמו שמפעלים מחזיקים מבקרי איכות כדי להבטיח שהתוצרת שלהם תהיה איכותית ותקנה לה שם טוב בין הצרכנים, כך גם יש מפעלים שמבינים שמשגיח כשרות טוב, גם אם יכביד עליהם מידי פעם, בסופו של דבר יביא להם תועלת עסקית שתשתלם להם.

ולבסוף: גם אם בפועל בעל העסק הוא זה שנותן את תלוש השכר הרי שגובה השכר ותנאיהם של המשגיחים נקבעים ע"י הרבנות ולא ע"י בעלי העסקים - כך שהמחויבות של המשגיחים הינה לרבנות ולא לבעל העסק.

מכל הסיבות הללו נראה שהעברת שכרם של המשגיחים מבעלי העסקים לחברות כח אדם לא תקדם במאומה את רמת הכשרות בארץ, והלוואי שצעד כזה לא יגרום את ההיפך.

כאמור, הדרך הנכונה לשיפור רמת הכשרות בארץ היא ע"י שיפור שכרם ותנאיהם של המשגיחים, ובאופן זה יתאפשר להביא משגיחים ראויים - יראי שמים, אנשי אמת, חרוצים ועם רמת יחסי אנוש גבוהה, וזה מה שיביא לשיפור משמעותי ביותר ברמת הכשרות בארץ.

